

Spreekbuis van hun gemeenschap?

Een onderzoek naar de thema's waarin politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen op de Vlaamse televisiejournaals aan bod komen

Deze Nieuwsmonitor onderzoekt de media-aandacht voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen gedurende de periode 2003-2013. In hoeverre worden politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen op de Vlaamse televisiejournaals van VRT en VTM in verband gebracht met immigratie-gerelateerde thema's? De resultaten geven aan dat er in totaal 71 politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen aan bod kwamen in deze periode. Dit aantal stijgt ook over de jaren heen, en vooral in verkiezingsjaren krijgen ze veel spreektijd. Vrouwelijke politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen komen vaker aan bod dan hun mannelijke collega's. Bovendien worden de politici vaak in verband gebracht met immigratie-gerelateerde thema's: de helft van de spreektijd vindt immers plaats in nieuwsitems die handelen over immigratie en asiel, integratie, racisme, etc. We stellen echter wel een evolutie vast over de tijd, waarbij de hoeveelheid spreektijd over immigratie-gerelateerde thema's daalt. Tot slot zijn er grote verschillen tussen de individuele politici in de mate waarmee ze in verband gebracht worden met zulke thema's. Politici die een belangrijk politiek ambt bekleden en die op een hoger politiek niveau actief zijn, krijgen minder vaak enkel spreektijd in immigratie-gerelateerde thema's, en worden met meer algemene onderwerpen in verband gebracht.

Steunpunt Media

Het Steunpunt Media is een aanspreekpunt en expertisecentrum voor alles wat met nieuws en media te maken heeft. In opdracht van de Vlaamse minister van Media voert het Steunpunt wetenschappelijk onderzoek naar nieuwsberichtgeving en mediawijsheid in Vlaanderen uit. Het Steunpunt Media maakt deel uit van de steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek van de Vlaamse overheid voor de periode 2012-2015. De vier Vlaamse universiteiten die onderzoek doen naar nieuws en massamedia zijn partner van het Steunpunt: de KU Leuven, de Universiteit Antwerpen, de Universiteit Gent en de Vrije Universiteit Brussel.

Technische fiche

Onderzoeksperiode	Januari 2003 – December 2013 (11 jaar nieuws)
Gegevens	TV Nieuwsarchief van het Steunpunt Media
Media	19-uur-journaals van VTM en VRT
Aantal nieuwsitems	543
Aantal individuele politici afkomstig uit etnisch-culturele minderheidsgroepen	71

Spreekbuis van hun gemeenschap?

Een onderzoek naar de thema's waarin politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen op de Vlaamse televisiejournals aan bod komen

Laura Jacobs & Marc Hooghe

De Belgische samenleving wordt steeds diverser. Volgens cijfers van Eurostat, het statistisch bureau van de Europese Unie, blijkt dat 9% van de inwoners in België geboren is in een ander land. In werkelijkheid ligt het aandeel etnisch-culturele minderheden in de samenleving hoger, gezien veel leden van deze minderheden de Belgische nationaliteit hebben verworven, en bijgevolg niet opgenomen zijn in deze cijfers. Een belangrijk principe in democratische samenlevingen is dat deze toenemende diversiteit ook weerspiegeld wordt op het politieke niveau. De politieke vertegenwoordiging van personen uit etnisch-culturele minderheidsgroepen vormt daarbij een belangrijk principe. We kunnen er immers van uitgaan dat parlementen de diversiteit van de bevolking dienen te weerspiegelen.

Uit onderzoek blijkt dat etnisch-culturele minderheden ondervertegenwoordigd zijn in het politieke besluitvormingsproces tegenover hun werkelijke aandeel in de bevolking. Deze ondervertegenwoordiging wordt ook meer uitgesproken naarmate het prestige van het politieke ambt toeneemt. In 2000 maakten etnisch-culturele minderheden 2,6% uit van de kandidaten op kieslijsten voor de gemeenteraadsverkiezingen in België, in 2006 was dit gestegen naar 6,8%. Dit ligt lager dan het werkelijke aandeel etnisch-culturele minderheden in de samenleving. Wanneer we kijken naar de effectieve verkozenen in het federaal parlement daalt het percentage etnisch-culturele minderheden verder. In 2013 hadden 8 van de 150 leden (5,3%) in de federale Kamer van Volksvertegenwoordigers een andere (d.i. niet-Belgische) etnisch-culturele achtergrond. Indien we het aandeel etnisch-culturele minderheden in de regeringen nagaan, stellen we vast dat zij ook hier sterk ondervertegenwoordigd zijn. Noch in de huidige Vlaamse regering, noch in de huidige federale regering zijn ministers of staatssecretarissen afkomstig uit een etnisch-culturele minderheidsgroep. De Brusselse gewestregering (Fadila Laanan) en de Franstalige gemeenschapsregering (Rachid Madrane) tellen wel etnisch-culturele minderheden. Ook werd Meyrem Almaci, een politica met Turkse achtergrond, in november 2014 verkozen tot partijvoorzitster van Groen. Ze is de eerste partijvoorzitster in België met roots van buiten Europa.

Media-aandacht concentreert zich vooral op politiek prestigieuze functies, zoals ministers en partijvoorzitters. Gezien de ondervertegenwoordiging van etnisch-culturele minderheden in de hoogste politieke functies, zal er over het algemeen weinig media-aandacht uitgaan naar politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen. In deze Nieuwsmonitor focussen we daarom minder op de hoeveelheid media-aandacht, en vooral op de thematiek. De interesse gaat hierbij uit naar de thema's waarmee politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in verband worden gebracht. Een bezorgdheid die soms wordt geuit in academische en politieke kringen is dat politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in de media verengd worden tot spreekbuis van 'hun gemeenschap'. Dit houdt in dat politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen vooral aan het woord zouden komen of aandacht zouden krijgen wanneer het nieuws handelt over een thema dat etnisch-culturele minderheden aanbelangt. De kans bestaat dat de betrokken politici op die manier slachtoffer worden van stereotypering waarbij de focus vooral ligt op hun etnisch-culturele achtergrond. Als de politici vooral aan bod komen over hun achtergrond, zouden ze minder kansen kunnen krijgen om zich aan de televisiekijker te presenteren als 'mainstream' politicus met ruime interesses en ambities.

Deze Nieuwsmonitor gaat na in hoeverre politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in de Vlaamse televisiejournals van 2003 tot 2013 aan bod komen in de thematiek over immigratie. Worden zij vooral, of zelfs uitsluitend in verband gebracht met immigratie-gerelateerde thema's? Om dit te onderzoeken werd een beroep gedaan op de data van het TV Nieuwsarchief van het Steunpunt Media. Het archief bevat sinds 2003 alle 19-uur-journals van de Vlaamse openbare omroep VRT en de commerciële zender VTM. Voor dit onderzoek selecteerden we alle Belgische politici afkomstig uit etnisch-culturele minderheidsgroepen die in het nieuws aan bod kwamen in de periode 2003-2013.

We definiëren etnisch-culturele minderheden als personen met een achtergrond of nationaliteit buiten de Europese Unie, omdat uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat in België, evenals in andere West-Europese landen, negatieve gevoelens vooral gericht worden naar deze groep. In navolging van eerder wetenschappelijk onderzoek hebben we het daarbij over ‘zichtbare minderheden’. Het kan gaan om etnisch-culturele minderheden, zoals decretaal bepaald, waarbij ten minste één ouder buiten de Europese Unie werd geboren. We gebruiken ook andere indicatoren om deze groep af te bakenen zoals taal en/of accent, familienaam of huidskleur. Deze keuze in de afbakening volgt de praktijk van eerder wetenschappelijk onderzoek. Via verschillende bronnen werd voor iedere politicus die in het nieuws verscheen de etnisch-culturele achtergrond nagegaan. Daarvoor werden officiële websites van de politici en partijen, maar ook nieuwsberichten, zoekmachines en andere informatiebronnen geraadpleegd.

De volgende thema's worden opgevat als immigratie-gerelateerde thema's: nieuwsitems die expliciet handelen over etnisch-culturele minderheden in België in het algemeen, immigratie en asielbeleid, de integratie van immigranten, racisme, religieuze praktijken door etnisch-culturele minderheden en het thuisland van etnisch-culturele minderheden. Tabel 1 geeft enkele voorbeelden van nieuwsitems over immigratie-gerelateerde thema's.

Tabel 1: Voorbeelden van immigratie-gerelateerde thema's

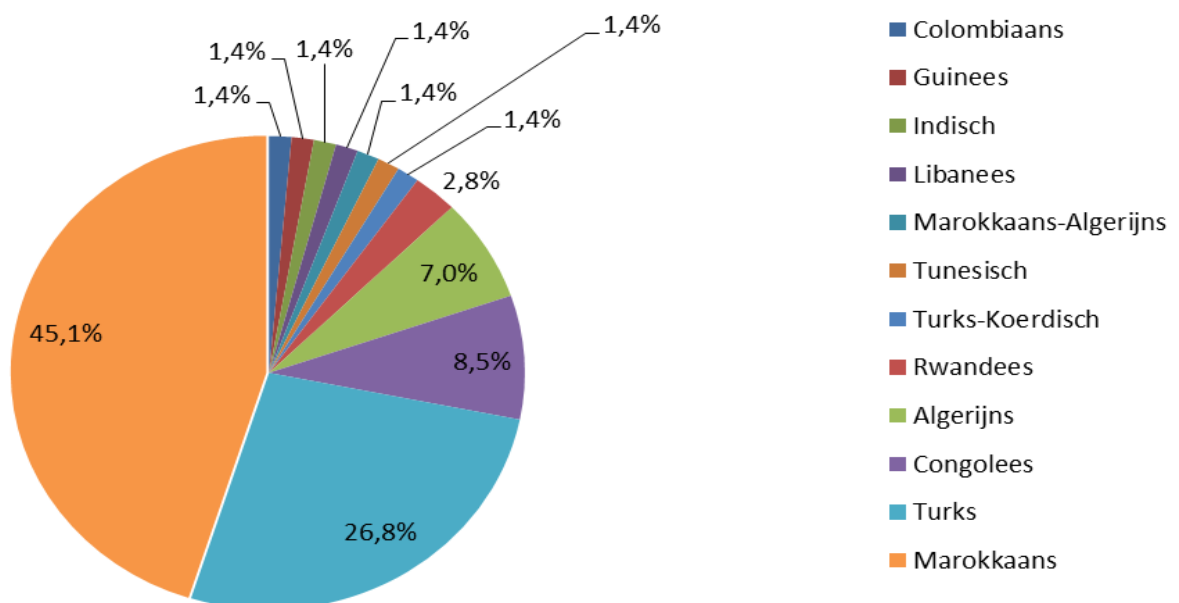
Thema	Nieuwsitem	Politicus die aan bod kwam
Immigratie en asielbeleid	"In Antwerpen hebben naar schatting 2.500 mensen actie gevoerd ten gunste van mensen zonder papieren." (14 december 2008, VRT)	Nahima Lanjri
Integratie migranten	"In het Vlaams Parlement is een laatste keer gedebatteerd over het inburgeringsdecreet." (12 februari 2003, VTM)	Chokri Mahassine
Racisme	"In Sint-Niklaas weigeren drie koppels om zich te laten trouwen door een zwarte schepen." (1 februari 2007 VTM)	Wouter Van Bellingen
Religieuze praktijken	"Het hoofddoekenverbod in de Boomse gemeenteraad wordt ingetrokken." (23 april 2013, VRT)	Nihad Taouil
Etnisch-culturele minderheden	"Allochtone kandidaten scoren goed bij de verkiezingen." (9 oktober 2006, VRT)	Ahmet Koç
Situatie land herkomst	"In Marokko sluiten over een goed half uur de stembureaus voor de parlementsverkiezingen." (25 november 2011, VRT)	Fauzaya Talhaoui

Politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen

Dit onderzoek is gebaseerd op 71 individuele politici afkomstig uit etnisch-culturele minderheidsgroepen die aan bod kwamen op de 19-uur-journaals van VTM en VRT tussen 2003 en 2013. Dit betreffen politici die actief zijn op het lokale, regionale, federale of Europese niveau, of kandidaten op kieslijsten zonder een mandaat.

Grafiek 1 geeft het aandeel weer per afkomst van de 71 politici. De meerderheid van deze politici zijn afkomstig uit Noord-Afrika (vooral Marokko en Algerije, en in mindere mate Tunesië), Turkije en Congo.

Grafiek 1: Afkomst van de politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in de 19-uur-journaals op VRT en VTM in 2003 – 2013 (N = 71 politici)

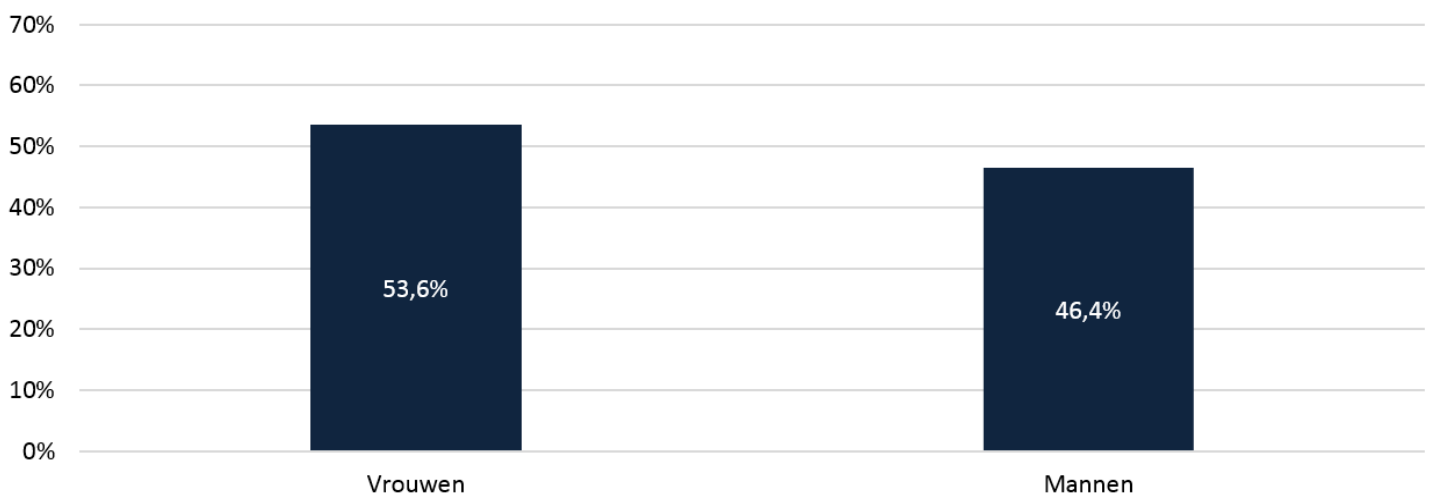
Welke politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen kregen de meeste spreektijd? In totaal kregen politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen ongeveer 140 minuten spreektijd. Tabel 2 geeft de top 10 weer van de politici die de meeste spreektijd kregen. Daaruit blijkt dat, zoals te verwachten op basis van mediatheorieën, vooral de politici met de hoogste functies de meeste media-aandacht naar zich toe trekken. Het gaat om parlementsliden (bv. Meyrem Almaci, Nahima Lanjri, Saïd El Khadraoui, David Geerts, Fouad Ahidar, Fauzaya Talhaoui) en staatssecretarissen (bv. Anissa Tamsamani, Emir Kir). Op de eerste plaats staat Meyrem Almaci met 20,7 minuten spreektijd. Zij is federaal kamerlid en was onder andere ook lijsttrekker voor de Antwerpse gemeenteraadsverkiezingen in 2012. De rest van de top drie wordt vervolledigd door Nahima Lanjri (federaal CD&V kamerlid) met 12,8 minuten spreektijd en Anissa Tamsamani (voormalig federaal kamerlid, staatssecretaris en gemeenteraadslid in Mechelen) met 11,5 minuten spreektijd. De meerderheid (57%) van deze 71 politici kreeg in totaal minder dan één minuut spreektijd in de laatste 11 jaar.

Tabel 2: Top 10 van politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen met de meeste spreektijd in de 19-uur-journaals op VRT en VTM in 2003 – 2013

	Naam	Spreektijd (minuten)	Partij
1	Meyrem Almaci	20,7	Groen
2	Nahima Lanjri	12,8	CD&V
3	Anissa Tamsamani	11,5	SP.A
4	Saïd El Khadraoui	10,2	SP.A
5	David Geerts	8,4	SP.A
6	Fouad Ahidar	6,8	Spirit/SP.A
7	Fauzaya Talhaoui	4,7	Spirit/SP.A
8	Veli Yüksel	4,1	CD&V
9	Ali Salmi	3,9	SP.A
10	Wouter Van Bellingen	3,7	Spirit/SP.A

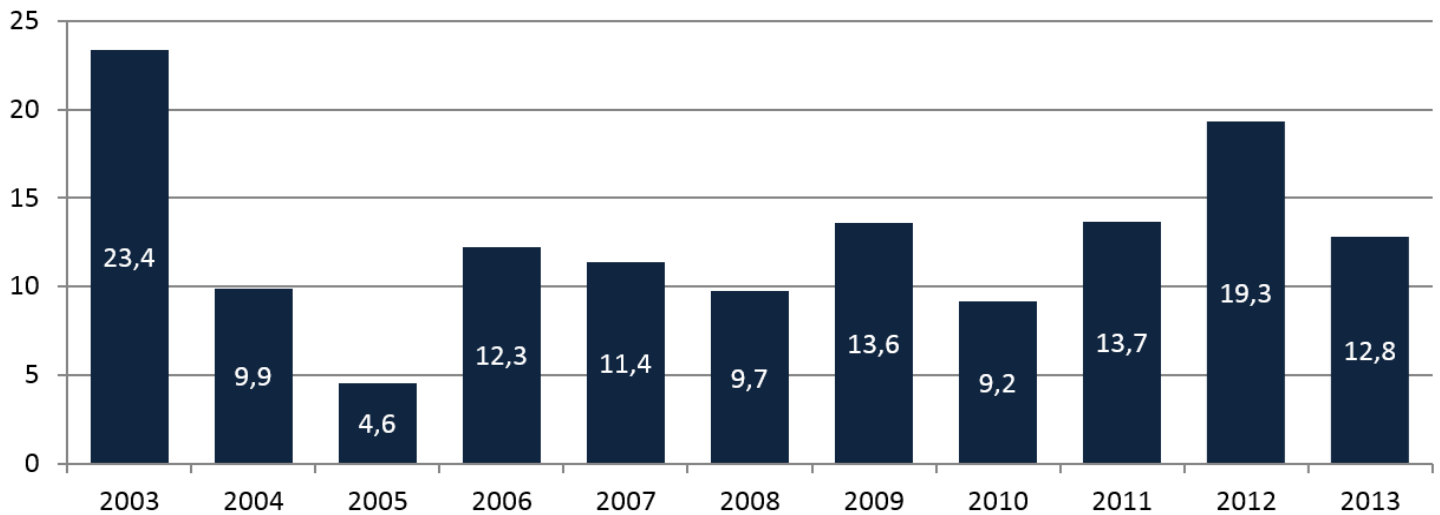
We kunnen de media-aandacht ook opsplitsen naargelang geslacht. Grafiek 2 geeft de resultaten weer. Er zijn enkele interessante vaststellingen. We weten uit voorgaand onderzoek dat mannen vaak de meeste media-aandacht krijgen, en dat vrouwen proportioneel meer media-aandacht krijgen als ze een machtigere politieke functie bekleden (zie Nieuwsmonitor 9). Het is echter opvallend dat vrouwelijke politici uit etnisch-culturele minderheden meer spreektijd krijgen (54%) dan hun mannelijke collega's (46%). Als politici uit etnisch-culturele minderheden aan bod komen, dan zijn het dus iets vaker vrouwen dan mannen.

Grafiek 2: Spreektijd voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in de 19-uur-journaals op VRT en VTM in 2003-2013 – Naargelang geslacht (N = 140 minuten)

Grafiek 3 gaat na of er tussen 2003 en 2013 een evolutie is naar meer spreektijd voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen. Dit blijkt inderdaad zo te zijn, al stellen we vast dat vooral in verkiezingsjaren (2003, 2004, 2006, 2007, 2009, 2010 en 2012) er meer spreektijd is voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen. Het hoogste percentage spreektijd valt waar te nemen in 2003. Dit is een gevolg van de ruime aandacht voor debat omtrent migrantenstemrecht dat in dat jaar werd gevoerd. Vanaf 2006 is er een stijging van de spreektijd, en dit bereikt een hoogtepunt in 2012. In dat jaar vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats waarbij veel media-aandacht uitging naar Antwerpen. Meyrem Almaci was daar toen lijsttrekker voor de partij Groen. In 2013 buigt de stijgende trend in de spreektijd opnieuw een beetje af, het jaar 2013 was dan ook geen verkiezingsjaar.

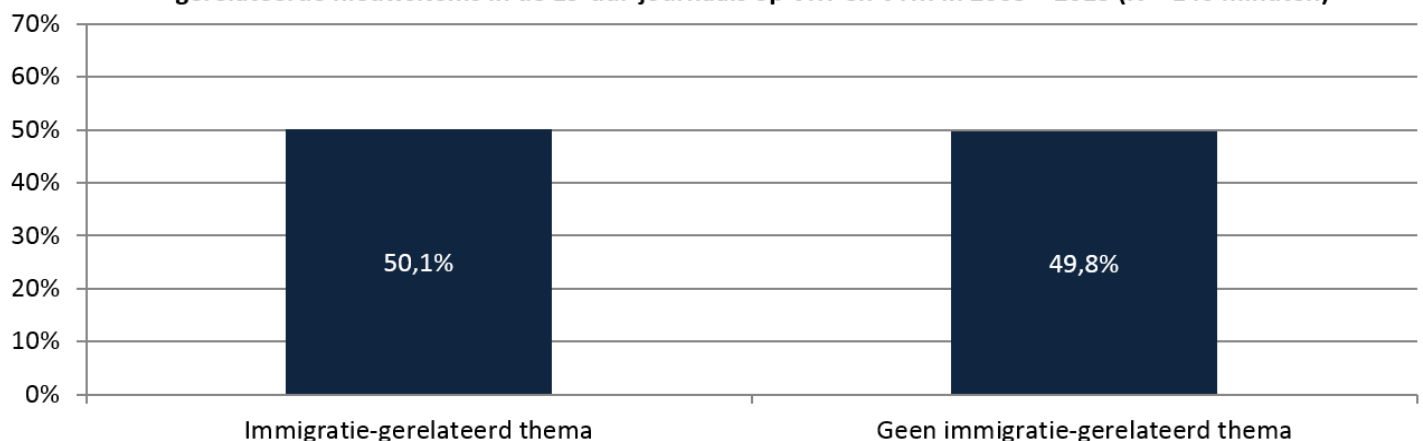
Grafiek 3: Aantal minuten spreektijd voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in de 19-uur-journaals op VRT en VTM in 2003-2013 (N = 140 minuten)

Immigratie-gerelateerde thema's

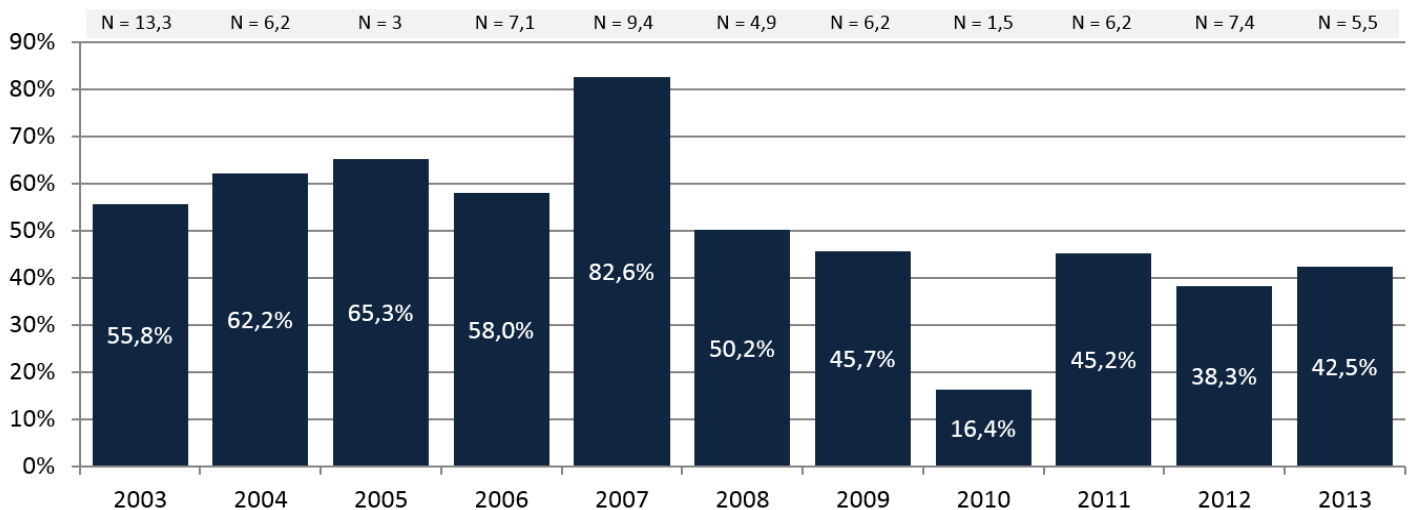
In welke mate worden politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in de media in verband gebracht met immigratie-gerelateerde thema's? De 71 politici die tussen 2003 en 2013 in het Vlaamse nieuws aan bod kwamen, figureerden in 543 verschillende nieuwsitems. Maar liefst 47% van deze nieuwsitems (257 items) verwees naar een immigratie-gerelateerd thema. In bijna de helft van de nieuwsitems wanneer een politicus van een etnisch-culturele minderheid aan bod kwam, ging het dus over immigratie en asielbeleid, de integratie van migranten, racisme, religieuze praktijken door etnisch-culturele minderheden, over etnisch-culturele minderheden in het algemeen, of over de situatie van landen waar de politici oorspronkelijk uit afkomstig zijn. Grafiek 4 geeft de spreektijd weer van politici uit etnisch-culturele groepen in immigratie-gerelateerde nieuwsitems. Hieruit blijkt dat politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in totaal ongeveer evenveel spreektijd kregen (50%) in immigratie-gerelateerde nieuwsitems als in nieuwsitems over andere thema's. Kortom: het blijkt dus effectief zo te zijn dat politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen vaak met immigratie-gerelateerde thema's worden geassocieerd en hierin spreektijd krijgen. In één nieuwsitem op twee waarin een politicus van een etnisch-culturele minderheid aan bod komt wordt er gerefereerd naar een immigratiethematiek. Dit vormt minstens een aanwijzing dat politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen deels opgevoerd worden als expert inzake immigratie-gerelateerde thema's.

Grafiek 4: Spreektijd voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in immigratie-gerelateerde nieuwsitems in de 19-uur-journaals op VRT en VTM in 2003 – 2013 (N = 140 minuten)

In de volgende grafieken gaan we na of er een evolutie is over de jaren heen waarbij politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen vaker als 'mainstream' politici worden beschouwd. Worden politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen minder in verband gebracht met immigratie doorheen de jaren? Grafiek 5 geeft een overzicht van de spreektijd van politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen. We stellen inderdaad een daling vast: over de jaren heen daalt de spreektijd die politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen krijgen in immigratie-gerelateerde nieuwsitems. Waar de politici in 2003 nog 58% van de spreektijd kregen in nieuwsitems over immigratie-gerelateerde thema's, was dit in 2012 nog slechts 38%. In 2013 ligt het percentage opnieuw hoger. De berichtgeving over de uitzetting van illegale migranten uit het Gésu-klooster, en het opwaaien van het hoofddoekendebat wegen hier door in de resultaten. De gemiddeldes geven ook hier aan dat voor de periode 2003–2007 68% van alle spreektijd voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen gebeurde in immigratie-gerelateerde nieuwsitems, terwijl dit voor de periode 2007 – 2013 nog slechts 43% bedroeg. Politici uit etnisch-culturele minderheden worden doorheen de tijd dus minder gezien als louter en alleen spreekbuis van hun eigen gemeenschap.

Grafiek 5: Evolutie van de spreektijd voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in immigratie-gerelateerde nieuwsitems in de 19-uur-journaals op VRT en VTM in 2003-2013 (N = 140 minuten)

Tot slot gaan we na of er verschillen zijn tussen politici: zijn er bepaalde politici die vaker geassocieerd worden met immigratie-gerelateerde thema's dan anderen? We zouden bijvoorbeeld kunnen verwachten dat politici die meer ervaring hebben opgebouwd in de politiek, of die een hogere functie bekleeden, minder vaak met typisch immigratie-gerelateerde nieuwsitems worden geassocieerd dan anderen.

Tabel 3 geeft de hoeveelheid spreektijd aan voor iedere politicus in een immigratie-gerelateerd nieuwsitem, uitgedrukt als proportie van hun volledige spreektijd over alle thema's heen. Een percentage van 100% betekent dat de politicus in kwestie enkel spreektijd kreeg in immigratie-gerelateerde nieuwsitems, 0% duidt aan dat hij of zij geen spreektijd kreeg in nieuwsitems over immigratie. Het mandaat en niveau slaan op het moment dat de politicus in kwestie spreektijd kreeg. Omdat sommige politici door de jaren heen van functie veranderden, worden zij meerdere keren vermeld. Wanneer een politicus/politica meerdere mandaten tegelijk bekleedde (bijvoorbeeld een lokaal mandaat en een regionaal/federaal mandaat), dan werd de hoogste functie in rekening gebracht. Om de cijfers in perspectief te plaatsen hebben we ook de totale spreektijd voor politici weergegeven, evenals het aantal vermeldingen. Uit Tabel 3 blijkt dat 27 politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen systematisch in verband werden gebracht met een immigratie-gerelateerd thema. Deze politici kwamen wel nauwelijks aan bod in het nieuws, namelijk tussen de één en vijf keer. Daarnaast zijn er 13 politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen die nooit in verband gebracht werden met immigratie-gerelateerde thema's.

Ook hier is echter enige nuance op zijn plaats: het betreft wederom politici die amper aan bod kwamen, met als uitzondering David Geerts die 31 keer werd vermeld. Interessant zijn vooral de politici die veel meer spreektijd kregen en die ook het merendeel van die tijd aan bod kwamen in immigratie-gerelateerde nieuwsitems. Er blijken heel wat van zulke politici te zijn: voorbeelden zijn Ali Salmi, Ergün Top, Fouad Ahidar, Emir Kir, Mimount Bousakla, Wouter Van Bellingen, Nahima Lanjri, etc. Samengevat blijken 48 politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in minstens de helft van de gevallen aan bod te komen in een immigratie-gerelateerd thema. Daarnaast zijn er echter ook enkele politici (bv. Saïd El Khadraoui, Meyrem Almaci, Meyrame Kitir, Zuhal Demir, etc.) die minder vaak dan hun collega's in verband worden gebracht met immigratie-gerelateerde nieuwsitems. Noot: politici die meerdere functies hebben bekleed gedurende deze observatieperiode worden 'opgedeeld' in verschillende observaties. Bv. Ahmet Koç als gemeenteraadslid is Koç-I, als schepen Koç-II.

Tabel 3: Spreektijd per politicus/politica in immigratie-gerelateerde thema's (N = 71)

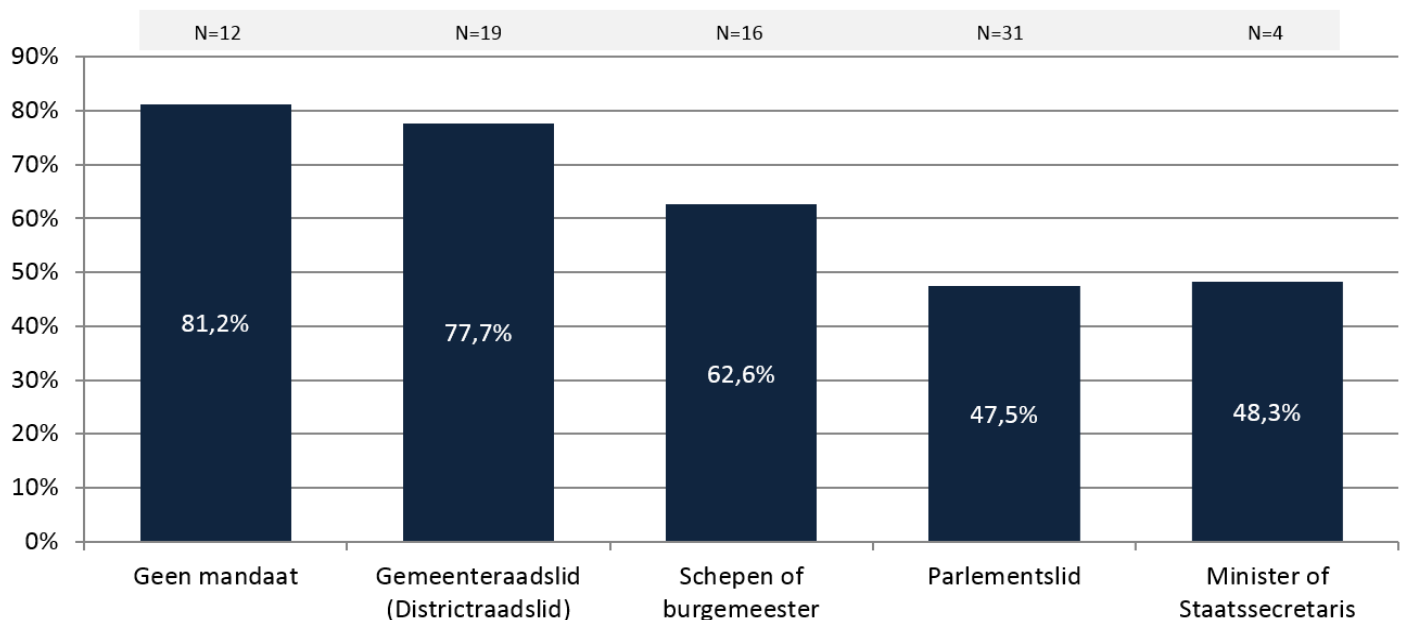
Naam	% immigratie-gerelateerd	Functie	Niveau	Spreektijd	Vermeldingen
Ahaddour Meki	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	17	1
Ahmet Koç I	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	16	1
Ahmet Koç II	100%	Schepen	Lokaal	63	4
Ahmet Yildirim	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	30	1
Ali Alci	0%	Gemeenteraadslid	Lokaal	17	1
Ali Caglar	75%	Schepen	Lokaal	67	4
Ali Salmi	91,7%	Schepen	Lokaal	235	12
Anissa Tamsamani I	0%	Parlementslid	Federaal	59	3
Anissa Tamsamani II	22,2%	Staatssecretaris	Federaal	230	9
Anissa Tamsamani III	25%	Parlementslid	Regionaal	102	12
Anissa Tamsamani IV	66,7%	Gemeenteraadslid	Lokaal	40	3
Béa Diallo	100%	Parlementslid	Regionaal	43	2
Bertin Mampaka	0%	Parlementslid	Regionaal	38	1
Cemal Çavdarli	100%	Parlementslid	Federaal	73	3
Chokri Mahassine	60%	Parlementslid	Regionaal	129	13
Cyprien Nieki	100%	Geen mandaat	Lokaal	17	1
Dalila Douifi	0%	Parlementslid	Federaal	29	3
David Geerts	0%	Parlementslid	Federaal	506	31
Dyab Abou Jahjah	83,3%	Geen mandaat	Lokaal	136	12
Emir Kir I	71%	Staatssecretaris	Regionaal	90	7
Emir Kir II	100%	Parlementslid	Regionaal	76	11
Baki Emirvelioglu	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	9	1
Ergün Top I	83,3%	Geen mandaat	Lokaal	167	6
Ergün Top II	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	32	6
Fadila Laanan	0%	Minister	Regionaal	50	4
Faouzia Hariche	0%	Schepen	Lokaal	21	2
Farid Hemdane	100%	Schepen	Lokaal	46	2
Farid Kessas	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	28	2
Fatiha Dahmani	0%	Gemeenteraadslid	Lokaal	42	4
Fatiha El Ikdimi	100%	Schepen	Lokaal	18	1
Fatiha Saïdi	100%	Senator	Federaal	66	4
Fatma Pehlivan	75%	Senator	Federaal	146	12
Fauzaya Talhaoui I	8,3%	Parlementslid	Federaal	143	12
Fauzaya Talhaoui II	50%	Senator	Federaal	136	12
Fouad Ahidar	90,1%	Parlementslid	Regionaal	407	22
Gisèle Mandaila Malamba	100%	Staatssecretaris	Federaal	42	3

Göksal Kanli	100%	Schepen	Lokaal	12	1
Güler Turan	0%	Parlementslid	Regionaal	10	1
Halis Kokten	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	45	1
Hicham El Mzairh I	100%	Geen mandaat	Lokaal	38	2
Hicham El Mzairh II	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	19	1
Ilknur Cengiz	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	52	2
Izzy Van Aelst	0%	Geen mandaat	Lokaal	20	2
Joelle Kapompolé I	50%	Parlementslid	Federaal	6	2
Joelle Kapompolé II	0%	Parlementslid	Regionaal	9	2
Karim Bachar	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	20	1
Khadija Zamouri	100%	Geen mandaat	Lokaal	26	1
Khalid Assecour	100%	Schepen	Lokaal	12	1
Latifa Gahouchi	0%	Schepen	Lokaal	17	1
Linda Mbungu	100%	Geen mandaat	Lokaal	6	1
Mahinur Özdemir	100%	Parlementslid	Regionaal	0	1
Marie Nagy I	0%	Parlementslid	Regionaal	10	1
Marie Nagy II	100%	Parlementslid	Federaal	51	4
Meryame Kitir	11,1%	Parlementslid	Federaal	121	9
Meyrem Almaci	11,5%	Parlementslid	Federaal	1241	78
Mimount Bousakla I	93,3%	Senator	Federaal	194	15
Mimount Bousakla II	33,3%	Geen mandaat	Federaal	0	3
Mohamed Ridouani	14,3%	Schepen	Lokaal	126	7
Mohamed Talhaoui	75%	Geen mandaat	Federaal	28	4
Mohammed Boukourna	100%	Parlementslid	Federaal	7	1
Mohamed Lahlali	100%	Parlementslid	Regionaal	6	1
Mostafa Bentaha	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	21	1
Mustafa Aytar	100%	Schepen	Lokaal	29	1
Mustapha Akouz	50%	Schepen	Lokaal	39	2
Nabilla Ait Daoud	0%	Schepen	Lokaal	121	5
Nadia Sminate	0%	Parlementslid	Federaal	63	3
Nahima Lanjri	76,6%	Parlementslid	Federaal	767	47
Najat Assissi	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	18	1
Najat Mohdad	0%	Gemeenteraadslid	Lokaal	13	1
Nihad Taouil	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	66	3
Resul Tapmaz	40,0%	Schepen	Lokaal	98	5
Saïd El Khadraoui	6,6%	Parlementslid	Europees	611	45
Sami Souguir	100%	Geen mandaat	Lokaal	9	0
Selahattin Koçak	50%	Schepen	Lokaal	49	2
Theodomir Nsengimana	100%	Geen mandaat	Lokaal	30	1
Veli Yüksel	42,8%	Parlementslid	Regionaal	246	14
Wouter Van Bellingen	81,2%	Schepen	Lokaal	222	16
Yamila Idrissi	50%	Parlementslid	Regionaal	109	6
Yasmine Kherbache	9,0%	Gemeenteraadslid	Lokaal	180	11
Youssef Slassi	100%	Gemeenteraadslid	Lokaal	6	1
Zohra Othman	100%	Geen mandaat	Lokaal	65	2
Zuhail Demir	22,2%	Parlementslid	Federaal	127	9

Waarom sommige politici vaker dan anderen met immigratie-gerelateerde nieuwsitems in verband worden gebracht heeft vermoedelijk te maken met de kenmerken van deze politici. We focussen hier op twee kenmerken: het mandaat en het beleidsniveau waarop de politici actief zijn. We kijken hier naar het mandaat dat de politicus bekleedde en het beleidsniveau waarop de politicus actief was op het moment van de media-aandacht. Wanneer een politicus meerdere functies bekleedde of op meerdere beleidsniveaus actief was, werd telkens de hoogste functie en het hoogste beleidsniveau mee in rekening genomen.

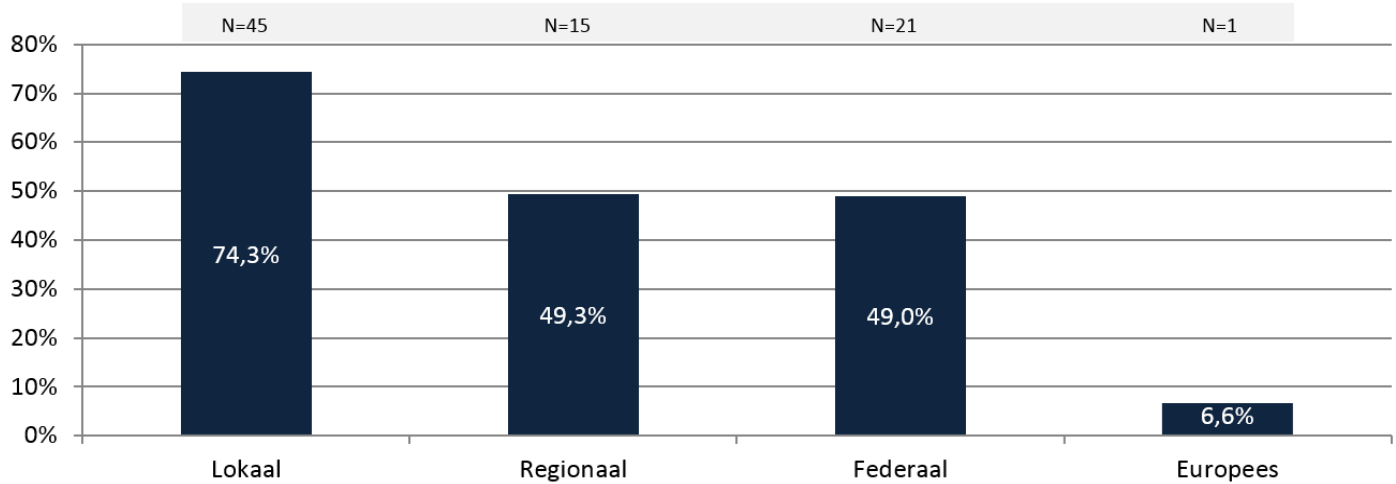
Grafiek 6 geeft de spreektijd weer naargelang het mandaat: geen mandaat (bv. kandidaten op kieslijsten), gemeenteraadslid (of districtsraadslid), schepen of burgemeester, parlamentslid of minister. We zouden immers kunnen verwachten, en dit wordt ook ondersteund door internationaal wetenschappelijk onderzoek, dat naarmate het prestige van een ambt stijgt en politici zich opgewerkt hebben als 'mainstream' politicus, deze politici meer media-aandacht krijgen. Zij zouden in dat geval ook minder herleid worden tot expert inzake immigratie-gerelateerde kwesties. Grafiek 6 lijkt deze verwachting te bevestigen. Naarmate een politicus klimt op de politieke ladder, daalt het percentage spreektijd in immigratie-gerelateerde nieuwsitems. Het aandeel spreektijd voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen zonder mandaat in immigratie-gerelateerde nieuwsitems bedraagt meer dan 80%, voor ministers of staatssecretarissen is dit minder dan de helft. Dit kan bijvoorbeeld verklaren waarom Meyrem Almaci slechts 11,5% spreektijd kreeg in zulke thema's: zij heeft al een succesvolle carrière uitgebouwd als federaal parlamentslid.

Grafiek 6: Spreektijd voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in de immigratie-gerelateerde nieuwsitems in de 19-uur-journaals op VRT en VTM in 2003-2013 - Per mandaat (N = 82)

Grafiek 7, tot slot, onderzoekt de spreektijd naargelang het beleidsniveau waarop de politicus actief is. Ook hier zijn de verwachtingen geïnspireerd door onderzoek dat stelt dat vooral op lokaal niveau politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen veel spreektijd krijgen in immigratie-gerelateerde nieuwsitems. De reden hiervoor is dat lokale politici een kleiner geografisch gebied vertegenwoordigen, en dus ook gemakkelijker kunnen optreden voor hun eigen gemeenschap. Ook deze verwachting blijkt bevestigd door de gegevens: politici actief op het lokale niveau spreken 74% van de tijd in immigratie-gerelateerde thema's. Dit percentage daalt naargelang het beleidsniveau stijgt naar het regionaal (49%), federaal (49%) en Europees (7%) niveau.

Grafiek 7: Spreektijd voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen in immigratie-gerelateerde nieuwsitems in de 19-uur-journaals op VRT en VTM in 2003-2013 - Per beleidsniveau (N = 82)

Kiezen ze er zelf voor?

Uit bovenstaande grafieken blijkt dat politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen inderdaad relatief vaak geassocieerd worden met immigratie-gerelateerde thema's. Bij deze resultaten dienen we een belangrijke kanttekening te plaatsen. Het feit dat politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen frequent in verband gebracht worden met zulke thema's duidt natuurlijk niet noodzakelijkerwijs op stereotyperingsprocessen in de media. Het zou immers ook kunnen dat de politici zélf zich in deze thema's specialiseren en dat zij zich zélf opwerpen als spreekbuis van hun gemeenschap. Het feit dat Nahima Lanjri, bijvoorbeeld, relatief vaak aan het woord komt in immigratiethema's heeft immers ongetwijfeld ook te maken met het feit dat zij zich als CD&V Kamerlid in deze materie heeft gespecialiseerd.

Conclusie

In een democratische samenleving is het belangrijk dat diverse bevolkingsgroepen vertegenwoordigd worden op het politieke niveau. Hoewel systematische cijfers ontbreken, is alvast duidelijk dat politici uit etnisch-culturele minderheden nog relatief uitzonderlijk zijn. Zeker in de machtigste functies (ministers of partijvoorzitters) is er op het Vlaamse en federale niveau nauwelijks etnisch-culturele diversiteit, met als grote uitzondering Meyrem Almaci die in november 2014 verkozen werd als partijvoorzitster van de partij Groen. Deze Nieuwsmonitor onderzocht de media-aandacht voor deze politici: media-aandacht is voor een politicus erg belangrijk, aangezien ze op deze manier zichzelf en hun thema's in de schijnwerpers kunnen werpen. Dit verhoogt hun zichtbaarheid, wat in verkiezingstijd flink wat extra stemmen kan opleveren. Belangrijk hierbij is dat politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen niet vernauwd worden tot hun afkomst of niet enkel opgevoerd worden in typisch immigratie-gerelateerde nieuwsverhalen. Zo hebben zij mogelijk meer kansen om geloofwaardigheid op te bouwen als politicus die de hele samenleving vertegenwoordigt.

Uit deze Nieuwsmonitor blijkt dat in de laatste elf jaar politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen gemiddeld in één nieuwsitem op twee in verband werden gebracht met thema's zoals racisme, integratie, immigratie en asiel, etc. Zij kregen dan ook veel spreektijd in zulke nieuwsverhalen. De analyses tonen echter wel aan dat er zich de laatste jaren een evolutie aan het voltrekken is: er blijkt een verschuiving te zijn in de hoeveelheid spreektijd en het aantal vermeldingen naar nieuwsitems met een meer brede focus waar de nadruk niet steeds ligt op een immigratiethematiek. Toch zijn er verschillen tussen de politici: een machtig politiek ambt of een ambt op hogere beleidsniveaus biedt de garantie dat politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen niet worden verengd tot hun afkomst of opgevoerd als spreekbuis van hun gemeenschap. Het feit dat slechts enkele politici weten te ontsnappen aan zulke berichtgeving, kan ook te maken hebben met het feit dat de hoogste politieke functies nog grotendeels gereserveerd blijven voor politici uit de dominante meerderheidsgroep.

Samenvatting

- In totaal kwamen er tussen 2003 en 2013 71 politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen aan bod in de 19-uur-journaals van VTM en VRT.
- De meeste van deze politici zijn afkomstig uit Noord-Afrika (Marokko en Algerije, in mindere mate Tunesië), Turkije en Congo.
- Vrouwelijke politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen krijgen meer spreektijd (54%) dan hun mannelijke collega's (46%).
- Vooral politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen met hoge functies, zoals parlementsleden of staatssecretarissen, krijgen spreektijd. De top drie van de meeste spreektijd bestaat uit (1) Meyrem Almaci, (2) Nahima Lanjri, en (3) Anissa Tamsamani.
- Vooral in verkiezingsjaren (2003, 2004, 2006, 2007, 2009, 2010 en 2012) komen politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen aan bod, en krijgen ze ruime spreektijd.
- In totaal kwamen er in 543 nieuwsitems politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen voor.
- Bijna de helft van deze nieuwsitems handelde over een immigratie gerelateerd thema.
- 50% van alle spreektijd voor politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen kwam aan bod in een nieuwsitem over een immigratie gerelateerd thema.
- Over de jaren heen (2003–2013) blijkt er een daling te zijn van het aantal immigratie gerelateerde nieuwsitems waarmee politici uit etnisch-culturele minderheidsgroepen worden geassocieerd, evenals een daling van het percentage spreektijd van politici in zulke thema's.
- Er zijn verschillen tussen de individuele politici: sommigen worden vaker in verband gebracht met immigratie gerelateerde nieuwsitems dan anderen.
- De spreektijd in een immigratie gerelateerd thema daalt naargelang hij of zij een hoger mandaat bekleedt.
- De spreektijd voor een politicus in een immigratie gerelateerd thema daalt naargelang hij of zij actief is op een hoger beleidsniveau.

Het andere lopende onderzoek van het Steunpunt Media vindt u op de [website van het Steunpunt Media](#).

Contact

Wenst u meer informatie over het Steunpunt Media of de Nieuwsmonitor, neem contact op met Julie De Smedt, projectcoördinator van het Steunpunt Media.

E-mail	Julie.desmedt@uantwerpen.be	Website	www.steunpuntmedia.be
Telefoon	03 265 57 60	Twitter	@steunpunt_Media
GSM	0494 89 79 83		